

Datum 07 / 01 / 2015

Naše značka NFA 0010/2015

Ing. Petr Šikoš

Ing. Alice Šikošová

Ing. Petrana Slámová

Nadace české bijáky

Odpověď na otevřený dopis Nadace české bijáky

Otevřený dopis je žánr, jež pisatel obvykle využívá poté, co vyčerpal všechny možnosti obvyklých úředních či osobních kontaktů, nebo mu jsou tyto možnosti z nějakých důvodů upírány. Nadace české bijáky se na mě obrátila se svými stížnostmi otevřeným dopisem ze dne 23.7.2014, na nějž odpovídám až nyní ze dvou důvodů: především je mi nepříjemné, že jsou do problému vtahovány další strany, a potom: v dopise NČB je řada dezinformací a manipulativních sdělení, jež považuji za nedůstojné. Pokusím se tedy odpovědět pouze věcně, pominu osobní útoky skryté za tajemné náznaky („osobní zájmy“, „nepříliš transparentní úmysly“ apod.) a budu se věnovat tvrzením, která považuji za sporná.

Patrně nejvýznamnějším důvodem, proč odpovídám na otevřený dopis NČB až nyní je ovšem fakt, že jsem vyzval představitele NČB k tomu, abychom namísto konfrontačních sdělení zformulovali společné stanovisko, jímž bychom dali veřejnosti najevo, že NFA a NČB chtějí i nadále spolupracovat a podílet se na digitalizaci klasických českých filmů. Mé návrhy takového stanoviska představitelé NČB odmítali, respektive podmiňovali splněním ultimativních požadavků, takže má snaha vyšla nadarmo. Přesto mi záleží na tom, aby spor mezi NFA a NČB dále neeskaloval a byl vyřešen smírně, a proto volím formu soukromého a nikoli otevřeného dopisu.

Metodika

Metodika, která je součástí smlouvy mezi NČB, NFA a FILM SERVIS KARLOVY VARY, a.s., již podepsal i předseda správní rady NČB, se nikdy neměnila. NFA vždy říkal, že každý restaurátorský projekt je unikátní a musí být podložen solidním historickým průzkumem, aby bylo možné činit skutečně kvalifikovaná rozhodnutí. Během prací na třech filmech,

jejichž digitalizaci hradila NČB, se ve spolupráci se studiem, které digitalizaci provádělo, postupně zpřesňovaly pracovní postupy. *Marketa Lazarová* byla v Čechách úplně první zkušeností s digitálním restaurováním, při dalších třech filmech postupy a metodika krystalizovaly. Je ke škodě věci, že do tohoto procesu začaly zasahovat zájmy, které nejsou vždy v souladu s restaurátorskou povinností vytvořit autentickou podobu díla v digitálním věku. Veřejnosti to může připadat až směšné, že se vede spor o chlup, který se omylem dostal do okeničky kamery a tudíž zanechal stopu na negativu, ale i takový detail může mít zásadní význam pro kvalifikovanou debatu o etice digitalizace a restaurování. Rozhodnutí, zda se má takový chlup v obraze zachovat, nebo ne, přísluší restaurátorovi, nikoliv technikovi, nikoliv tvůrcům a nikoliv uživatelům sociálních sítí. Při digitalizaci filmů *Všichni dobří rodáci* a *Ostře sledované vlaky* se takový problém řešil, ale restaurátorovi nebylo umožněno, aby o zachování či odstranění takové drobné závady (která ale byla vždy součástí díla, nyní restaurovaného) rozhodl s plnou odpovědností sám. To je pochybení, které je třeba u příštích restaurátorských projektů napravit. NČB tedy mystifikuje čtenáře svého dopisu, když píše: „Při restaurování jsme vždy striktně vycházeli z metodiky, kterou nám dodal NFA.“

Výsledek restaurování tří filmů, na jejichž financování se významně podílela NČB, se setkal s velice příznivým hodnocením veřejnosti a neméně pozitivním ohlasem odborníků. Sám proces restaurování však byl provázen přítomností komise, která o některých krocích při digitalizaci hlasovala a nerespektovala přítomnost a expertní znalosti restaurátora. Obávám se, že právě přítomnost komise se ukázala být pro práci spíše přítěží a v důsledku celý projekt prodražila. Rozhodující slovo na restaurátorském projektu má mít vždy restaurátor, jehož profesionální zásahy nebudou brzděny nebo ovlivňovány autorskými přáními či laickými názory. Restaurátor odpovídá za výsledek, nikoli komise. „Dohled“ zástupců NFA během digitalizace a restaurování někteří členové komise navíc zpochybňovali a marginalizovali a hlas restaurátora byl poněkud přehlušen jejich osobními útoky.

Netřeba pochybovat o tom, že je zájmem veřejnosti, aby byly české filmy udržovány v oběhu, aby nebyly limitovány pouze na kina, kde lze ještě promítat z 35mm filmových kopií – a proto je třeba české filmy digitalizovat a digitalizaci je zpřístupňovat. Je dobře, že diváci mají k dispozici už několik filmů zdigitalizovaných a zrestaurovaných v nejvyšší možné kvalitě, ale patrně není možné čekat na horentní sumy na podobnou obnovu všech filmů, ba ani těch, které byly vybrány jako reprezentativní vzorek; digitalizace musí postupovat ve více rovinách, filmy je třeba zpřístupňovat kvalitně, ale ne nutně za cenu, která se blíží ke dvěma milionům korun za kus. Proto NFA postupuje tak, aby veřejnost nemusela čekat nekonečně dlouho na to, až se všech 200 filmů, jež byly z iniciativy Ministerstva kultury v roce 2010 vybrány jako reprezentativní vzorek a jež reprezentují dějiny české kinematografie, zrestauroje v oné nejvyšší možné kvalitě, které se zjednodušeně říká 4k. Právě proto digitalizuje filmy i jinými cestami, které umožňují zpřístupňování prostřednictvím televizního vysílání či jinak. Nemluvě o tom, že ona nejvyšší dostupná kvalita by byla v řadě případů nadbytečná, technicky nepřiměřená vlastnímu dílu. Původní filmy přitom stále zůstávají uchovány v NFA v nejlepší možné péči a jsou i nadále připraveny pro restaurátorské projekty. Pokud bychom čekali na finanční pokrytí celého portfolia filmů ať z osobních, nadačních, veřejných či státních zdrojů, patrně by se povědomí o české kinematografii zásadně deformovalo, pokud by vůbec přežilo. Vážíme si toho, že české publikum má v oblibě klasické české filmy a snažíme se tedy o to, aby byly tyto filmy uváděny. Čekání na další miliony by mohlo být fatálně nekonečné.

Mediální výstupy

Roli NČB při financování digitalizace a restaurování tří filmů připomínám při nejrůznějších jednáních a v mediálních výstupech (např. v živém rozhovoru pro ČRo z Haify), v rozhovorech (Esprit), nemohu však ručit za redaktory a editory, kteří zejména v tištěných médiích odpovědi upravují. Zájemem NFA nikdy nebylo poškodit činnost NČB, neboť NFA stejně jako Ministerstvo kultury oceňují tuto soukromou iniciativu a váží si zájmu jak nadace samé, tak všech dobrovolných přispěvatelů.

Tři příklady „nekorektního informování ze strany NFA“, které byly přiloženy k otevřenému dopisu, jsou nekorektní spíše ze strany jeho pisatelů.

V rozhovoru na adrese <https://www.youtube.com/watch?v=cbaekowkrc4> je asi minutová obecná zmínka o procesu restaurování. Těžko ji lze pokládat za prezentaci „konkrétního audiovizuálního díla, které je/bylo zrestaurováno podle této smlouvy“ (jak to formuluje trojstranná smlouva mezi NFA, NČB a FILM SERVIS KARLOVY VARY, a.s. v čl. 3.16.). Rozhovor je obecný a neprezentuje žádný konkrétní zdigitalizovaný film. NFA není autorem ani výrobcem uvedeného videa a tedy neměl reálný vliv na jeho výslednou podobu. Tisková zpráva o přednášce o digitálním restaurování filmů spojená s projekcí *Hoří, má panenka* na <http://www.culturenet.cz/aktuality/digitalni-restaurovani-filmu-prednaska/n:13597/> je pozvánkou na obecně pojatou přednášku o problematice digitalizace. Jako příklady z minulosti byly uváděny filmy *Marketa Lazarová*, *Hoří, má panenka* a *Všichni dobří rodáci*. Pouze film *Hoří, má panenka* je zde ale v pravém slova smyslu „prezentován“, když se jeho ukázka promítala; tento film však nebyl zdigitalizován NČB, ale jiným právním subjektem (spol. Casting Centrum s.r.o.) na základě jiné smlouvy (uzavřené mezi NFA a spol. Casting Centrum s.r.o. dne 19. 6. 2013); na tento film se tak smlouva, jejíž stranou je NČB, nevztahuje. Přesto byla Nadace české bijáky na přednášce prezentována (logo na pozvánce, roll-up pod plátnem v kině, kde se přednáška konala apod.) – a celou přednášku uváděl pan Ctibor Pouba, který obvykle Nadaci české bijáky na veřejnosti reprezentoval (pan Ctibor Pouba takto například naposledy uváděl za NČB i slavnostní premiéru *Ostře sledovaných vlaků* v Karlových Varech v červenci 2014). Článek na iDnes o 70. výročí NFA na adrese http://kultura.idnes.cz/narodni-filmovy-archiv-slavi-vyroci-d7w-/filmvideo.aspx?c=A121207_131937_filmvideo_ob nevyprodukoval NFA a NFA neměl žádný reálný vliv na to, co bude v tomto článku publikováno; MAFRA není stranou smlouvy.

Pokud jde o skutečně nekorektní mediální výstupy (nikoli však ze strany NFA), mohli bychom upozornit například na tento článek: <http://zpravy.ihned.cz/c1-62455440-festival-uvede-digitalni-ostre-sledovane-vlaky-na-jejich-splaceni-chybi-pul-milionu>.

Předání DCP s filmem *Ostře sledované vlaky*

Podle platné smlouvy mezi NFA, NČB, FILM SERVIS KARLOVY VARY, a.s. má NČB předat příslušný nosič (DCP) s digitálně restaurovaným filmem do NFA neprodleně po ukončení digitálního restaurování (srov. ust. čl. III. odst. 3.2. smlouvy, zejména s přihlédnutím k ust. čl. III. odst. 3.13., 3.14. a 3.15 smlouvy). NČB toto ujednání porušila s odkazem na tvrzení, že NFA předal výchozí materiály k digitalizaci všech tří filmů opožděně. Tato prodleva však není nijak konkretizována, natož doložena. Pouze ve vztahu k filmu *Ostře sledované vlaky* bylo v předešlém dopise NČB ze dne 4. 7. 2014 upřesněno, že mělo dojít k „několikaměsíčnímu prodlení“, čímž mělo dle daného dopisu dojít k „zvýšení nákladů vynaložených na realizaci digitálního restaurování“ daného filmu.

Výchozí filmové materiály ke skenování k filmu *Ostře sledované vlaky* byly ve skutečnosti kompletně předány do UPP dne 23.1.2014, tedy jistě nelze hovořit o několikaměsíčním zpoždění (zvláště když smlouva uvádí konec ledna každého roku jako nejzazší termín pro výběr příslušného filmu k digitalizaci, nikoli již pro předání výchozích materiálů). Podle

sdělení UPP termín předání materiálů nevedl k nutnosti zavedení vícesměnného provozu (to se stalo pouze v případě *Markety Lazarové* v roce 2011, tedy v době, kdy NČB ještě neexistovala). NČB v médiích dokonce argumentovala, že pozdní předání výchozích materiálů k *Ostře sledovaným vlakům* do UPP prodražilo tento projekt o 500 000 Kč. Ani to se podle našich informací nezakládá na pravdě.

Jakkoliv se strany smlouvy (NČB, NFA a FILM SERVIS KARLOVY VARY, a.s.) dohodly, že nejpozději do 31. 1. kalendářního roku, v němž má být zdigitalizovaný film veřejně uveden, společně takový film vyberou, je třeba opět uvést, že celá spolupráce dle smlouvy je podmíněna právě skutečností, že všechny tři strany takové dohody docílí. Žádná ze stran nemůže proto být k přistoupení k dohodě o výběru filmu nucena (jde o výkon jejího práva ze smlouvy, nikoli – jak tvrdí NČB – povinnosti) a pokud by dohody nebylo dosaženo, nevzniknou ani žádná navazující práva a povinnosti ze smlouvy (čl. 3.1. smlouvy ostatně výslovně předvídá i možnost, že k žádnému výběru nedojde).

Pokud NČB volá po „důsledném dodržování smluv“, neměla by je sama takto frapantně porušovat. V rozporu s platnou smlouvou NČB tak dlouho odmítala předat DCP s *Ostře sledovanými vlaky* do NFA, že tím ohrozila distribuci tohoto filmu v Čechách i v zahraničí a jeho další uvádění. Teprve dohoda mezi mnou a předsedou správní rady ze dne NFA 12.8.2014 umožnila předání DCP s filmem. K této dohodě se ještě vrátím.

V případě všech tří filmů, jejichž digitální restaurování financovala NČB, se jedná o filmy, k nimž majetková práva autorská vykonává Státní fond kinematografie. Do roku 2013 byla distribucí těchto filmů pověřena firma ABZ, takže NFA nemůže nést odpovědnost za to, kdo a zda vůbec byl informován o uvádění těchto filmů. NFA zajišťoval pouze projekci na festivalu v Lyonu, o níž byli zástupci NČB včas informováni a byli na festival pozváni. Všechna práva, která vznikají NČB z financování digitalizace, jsou vypočtena ve smlouvě, ve znění dodatku č. 1 (zejména v ust. čl. III. odst. 3.6., 3.8., 3.10., 3.16., 3.17. a 3.18.). Nikde ve smlouvě se přitom nehovoří o tom, že by se NČB měla podílet na distribuci filmu, ani na výnosech z této distribuce (pouze čl. III. odst. 3.12. říká, že se strany pokusí nalézt řešení pro návrat 20 % z nákladů pro NČB, ale uvádí, že žádná ze smluvních stran nenese odpovědnost, nepodaří-li se takové řešení nalézt). NČB nemá ani právo zasahovat do PR kampaně k distribuci filmu a smlouva nijak nezakládá právo NČB jakékoli „mediální účasti“, kterou si v otevřeném dopise nárokuje (nepočítám-li nepřímou „úcast“ formou zmiňování NČB v mediálních výstupech NFA a FILM SERVIS KARLOVY VARY, a.s. způsobem předvídaným smlouvou).

Zcela v rozporu s podepsanou smlouvou NČB ve svém otevřeném dopise podmiňuje předání DCP s filmem *Ostře sledované vlaky* do NFA tím, že NFA předá výchozí materiály všech dalších vybraných filmů do UPP. Tento požadavek není založen na žádném ustanovení platné smlouvy a je nesplnitelný přinejmenším ze dvou důvodů:

1. celkový počet vybraných titulů přesahuje časovou platnost podepsané smlouvy
2. vybrané pracoviště nemůže splnit podmínky uložení archiválií NFA.

Krom toho je třeba zdůraznit, že seznam filmů, který je přílohou smlouvy mezi NFA, NČB a FILM SERVIS KARLOVY VARY, a.s. je touto smlouvou zřetelně koncipován jako seznam předběžný, ze kterého teprve budou všemi třemi stranami smlouvy závazně vybírány filmy určené k digitalizaci pro ten který rok; v tomto smyslu tedy ani nelze tvrdit, že seznam jakkoliv zavazoval NFA, aby připravil či dokonce i předal zdrojové materiály ke *všem* filmům na seznamu, tedy včetně filmů, které nebyly závazně vybrány (v dopise NČB zaznívá výčitka vůči NFA, že materiály ke všem filmům na seznamu nepřipravil, ač na to měl „více než rok“).

Požadavek na předání materiálů všech dalších filmů je patrně výrazem „změny postoje k NFA“, o níž se píše v otevřeném dopise. Pokud ovšem považujeme podepsanou smlouvu za platnou, měla by být taková změna nějak reflektována – například tím, že bude smluvním partnerům předložen návrh nové smlouvy nebo alespoň dodatku. To se zatím nestalo.

Jak uvádím výše, v srpnu 2014 došlo k dohodě mezi mnou a předsedou správní rady NČB, která spočívá v tom, že pan předseda Šikoš dá svolení k předání DCP s filmem *Ostře sledované vlaky* do NFA pod podmínkou, že NFA dodá výchozí materiál ke skenování filmu pro rok 2015 do čtrnácti dnů od data, kdy bude rozhodnuto, který film to má být. To znamená, že NFA je připraven své povinnosti opět dostát, jak jej k tomu zavazuje smlouva. (Tato dohoda je vázána na dva z předem vybraných filmů, jejichž názvy jsou představitelům NČB známy.)

Smlouva NČB-NFA- FILM SERVIS KARLOVY VARY, a.s.

Ze shora shrnutých skutečností je zřejmé, že aktuální trojstranná smlouva se ukázala být v praxi pro NFA a NČB v mnoha ohledech problematickou, resp. neodrážející reálné potřeby smluvních stran, a patrně tak nastal čas k její revizi. NFA má zájem o zachování prospěšných aktivit NČB a chce je i nadále podporovat, smlouva by však měla být konkrétnější i jednoznačnější, aby se některá nedorozumění nedala interpretovat jako porušení smlouvy a aby vytvořila podmínky, které budou všem třem zúčastněným stranám lépe vyhovovat. K přípravě nové smlouvy, jejímž účastníkem by měl být i Státní fond kinematografie, jsem již všechny potenciální účastníky takové smlouvy vyzval.

S ohledem na vše shora uvedené nadále pevně věřím, že zde existuje možnost smírného vyřešení celé záležitosti i perspektiva další spolupráce mezi NČB a NFA.

S pozdravem

Michal Bregant, generální ředitel NFA